

შიდაპარტიული დემოკრატიის გამოწვევები

(ქეისები: ავსტრალია, სამხრეთ აფრიკა, საქართველო)

მათე მგელაძე

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე საერთაშორისო ურთიერთობების
მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად

საერთაშორისო ურთიერთობები

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ნინო ფავლენიშვილი, ასოცირებული პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2023

განაცხადი

„როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.“

მათე მგელაძე

15.06.2023

აბსტრაქტი

ნაშრომი იკვლევს შიდაპარტიული დემოკრატიის გამოწვევებს. შიდაპარტიული სტრუქტურის ეფექტური ფუნქციონირება არის პრობლემური საკითხი კონსოლიდირებული დემოკრატიისთვისაც კი, რომ აღარაფერი ვთქვათ ჰიბრიდული თუ არშემდგარი დემოკრატიული სახელმწიფოების შემთხვევაში. კვლევის ჰიპოტეზა დაეყრდნო თეორელისა და ვოლკენშტაინის თეორიებს, შესაბამისად, კვლევა არის დედუქციური. ჰიპოტეზის თანახმად, პარტიის ლიდერშიპი ორიენტირებულია ჰყავდეს რაც შეიძლება მეტი პარტიის წევრი, რომელთა შორის აქტიური წევრები ჩართულები იქნებიან როგორც კანდიდატთა შერჩევის, ისე პოლიტიკის კეთების პროცესებში; თუმცა, შიდაპარტიული დემოკრატიის თანამედროვე მკვლევრები თვლიან, რომ დელიბერაციული მოდელი უწევს კონკურენციას ჩამოთვლილ სხვა მოდელებს და სჯერათ, რომ შიდაპარტიული დემოკრატიის მომავალი ეკუთვნის მას.

ჰიპოტეზის დასადასტურებლად შესწავლილი იქნა ავსტრალიის ქეისი (კონსოლიდირებული დემოკრატია), სამხრეთ აფრიკის შემთხვევა (დემოკრატია პრობლემებით) და საქართველო, რომელიც ახლა იწყებს შიდაპარტიული დემოკრატიის განვითარებას. თუ პირველი ორი ქეისი გამოკვლეული იქნა მეორეული წყაროების საშუალებით, მესამე ქეისის შემთხვევაში ინსტრუმენტალიზირებული იქნა თვისობრივი ტექნიკა - ნახევრად-სტრუქტურირებული ინტერვიუ. ინტერვიუები ჩატარდა საქართველოში მოქმედ პარტიის ლიდერებთან, საექსპერტო და აკადემიური წრეების წარმომადგენლებთან.

კვლევამ აჩვენა, რომ თეორელის სამი მოდელიდან არცერთი არ მუშაობს სრულყოფილად და ისინი ფაქტობრივად არიან ერთმანეთის შემავსებლები; თუმცა, დელიბერაციული მოდელის პოტენციალი ჯერჯერობით წინა ორს გაცილებით აღემატება.

ავსტრალიის ქეისი თეორელის მოდელების დადებით და უარყოფით მხარეებს აჩვენებს; სამხრეთ აფრიკის ქეისი ორიენტირებულია შიდაპარტიული დემოკრატიის განვითარებაზე, ხოლო საქართველოს შემთხვევაში, პარტიის ლიდერებისა და

ექსპერტების ინტერვიუებიდან გამომდინარე, აუცილებელია შიდაპარტიული სტრუქტურის შექმნა და მისი დემოკრატიული განვითარება.

ძირითადი საძიებო სიტყვები: შიდაპარტიული დემოკრატია, კანდიდატზე ორიენტირებული მოდელი, პოლიტიკაზე ორიენტირებული მოდელი, დელიბერაციული მოდელი, ავსტრალია, სამხრეთ აფრიკა, საქართველო.

ABSTRACT

The thesis researches the challenges of intra-party democracy. The effective functioning of intra-party structure is a problematic issue even for the consolidated democracy not to say about hybrid or defective democratic states. The research hypothesis applies the theories of Teorell and Wolkenstein, consequently, the work is didactic. According to the hypothesis the party leadership is oriented to attract as many party members as possible and integrate the most active members in the processes of selecting candidates and/or policy making processes. The modern scholars of intra-party democracy consider that deliberative model is the most effective among other two and believe that the future of intra-party democracy belongs to it.

For testing hypothesis, the case of Australia (consolidating democracy) and South Africa (democracy with the problems) were studied with the secondary resources. As for Georgia, which right now starts development of the intra-party structures/democracy the qualitative technique - semi-structured interview was instrumentalized. The interviews were conducted with the party leaders, as well as the representatives of the field of expert and academics.

The research outcomes demonstrate that the Teorell's three models do not function thoroughly and actually they complement each other. The deliberative model is far effective compared to the other two.

The case of Australia shows the positive and negative sides of the Teorell's models, whereas South Africa has been still developing intra-party democracy. As for Georgia, the party leaders and the experts state that establishment of the intra-party structure and progression of intra-party democracy is essential for Georgian democracy.

Key Words: Intra-party democracy, candidate-oriented model, policy-oriented model, deliberative model, Australia, South Africa, Georgia.

მადლობა

მინდა მადლობა გამოვხატო ყველა იმ პერსონის მიმართ, ვინც წვლილი შეიტანა ჩემი სამაგისტრო ნაშრომის სრულყოფაში.

განსაკუთრებულ მადლობას ვუხდი ჩემი სამაგისტრო ნაშრომის სამეცნიერო ხელმძღვანელს, ნინო ფავლენიშვილს.

ასევე მადლობას ვუხდი საექსპერტო წრეებისა და პოლიტიკური პარტიების წარმომადგენლებს, რომლებმაც ინტერვიუებში მიიღეს მონაწილეობა და კვლევა ინფორმაციულად გაამდიდრეს.